



ECO-Cultural TOOLKIT

(Priemonių Rinkinys)



Academy
Verein für Bildungsberatung e.V.



Co-funded by
the European Union

Kreditai:

Eco-Cultural priemonių rinkinys buvo sukurtas kaip Ekokultūros programos dalis.

Projekto pavadinimas: Eco-Cultural Workshops: Building a Sustainable Future

Projekto numeris: 2024-1-DE04-KA210-40U-000254285

Publikavimo data: 01 April 2025

Partneriai ir pagalbininkai:

BALTURKA (Baltijos turkų kultūros akademijos asociacija)
balturka@gmail.com

Academy Verein für Bildungsberatung e.V.
info@academy-ev.de

DUNAJ (DUNAJOS DIALOGŲ INSTITUTAS)
info@dialoginstytut.pl

Šis projektas finansuojamas Europos Komisijos remiant. Šis dokumentas atspindi tik autoriaus požiūrį, ir Komisija negali būti laikoma atsakinga už jokiame pateiktos informacijos panaudojimą.



Co-funded by
the European Union

Atsakomybės apribojimas

Padėka, kad šis priemonių rinkinys buvo sukurtas kaip ERASMUS+ mažųjų projektų programos dalis

Europos Komisijos finansuojamas „ScalePartnership“ projektas „Eco-Cultural Workshops: Building a Sustainable Future“ pagal dotacijos sutartį Nr. 2024-1-DE04-KA210-40U-000254285.

Projektas trunka 15 mėnesių, o šis leidinys buvo išleistas balandžio 1 d.

2025 m. Šis projektas tapo įmanomas mūsų partnerių bendromis pastangomis:

- BALTURKA Asociacija (LT) Švietimo konsultavimo
- Acadrmų Verein e.V. (DE)
- DUNAJ (PL)

Ypatinga padėka jaunimo darbuotojams ir fasilitatoriams, kurie savo kūrybiškumu, istorijomis ir požiūriu įnešė pastangų į kiekvieną priemonių rinkinio kūrimo žingsnį. Atsakomybės apribojimas Europos Komisijos parama šio leidinio rengimui nereiškia turinio pritarimo, nes jis atspindi tik autorių požiūrį, ir Komisija negali būti laikoma atsakinga už jokią jame pateiktos informacijos panaudojimą.

Autorių teisių pranešimas Ši licencija leidžia vartotojams platinti, remiksuoti, adaptuoti ir kurti medžiagą bet kokia laikmena ar formatu tik nekomerciniais tikslais, jei nurodomas originalus šaltinis. Bet kokios adaptacijos turi būti bendrinamos pagal tas pačias licencijos sąlygas. Jei naudojate ar adaptuojate šio leidinio turinį, įtraukite šį teiginį:

Šis turinys buvo sukurtas naudojant medžiagą iš „Eco-Cultural“ projekto (projekto numeris: 2024-1-DE04-KA210-40U-000254285.).“ Visi šiame leidinyje naudojami vaizdiniai elementai yra be autorių teisių ir gauti iš „Canva“.



Co-funded by
the European Union

Turinys:



- 5** **Apie projektą**
- 6** **1 įrankis. Kultūrinė integracija per tvarumo veiklas**
- 11** **2 įrankis**
Kultūrinė integracija taikant ekologiškas praktikas
- 16** **3 įrankis**
Kultūrinė integracija per perdirbimą, antrinį ir antrinį perdirbimą
- 22** **4 įrankis**
Kultūrinė integracija taupant energiją ir taikant energijos taupymo praktikas
- 28** **5 įrankis**
Kultūrinė integracija per žaliųjų įgūdžių ugdymą
- 34** **6 įrankis**
Kultūrinė integracija naudojant
minimizavimą



Co-funded by
the European Union

Apie projektą

Projektas „Ekokultūriniai seminarai: kurkime tvarytį ateitį kartu“ yra dalis „Erasmus+“ KA210 Mažos apimties partnerystės jaunimo srityje. Juo siekiama įgalinti jaunimo darbuotojus, migrantus ir pabėgėlius, suteikiant jiems žaliųjų įgūdžių ir skatinant kultūrinę integraciją. Įgyvendinant horizontalųjį prioritetą „Aplinka ir kova su klimato kaita“ ir jaunimo prioritetą „Didinti jaunimo darbo kokybę, inovacijų skatinimą ir pripažinimą“, projektas siekia pateikti novatoriškus sprendimus aplinkosaugos ir visuomenės iššūkiams spręsti.

Projektas grindžiamas supratimu, kad aplinkos tvarumas ir kultūriniai mainai yra glaudžiai susiję. Jis skatina idėją, kad jaunimo įtraukimas į prasmingą, bendradarbiavimu grįstą veiklą gali spręsti aplinkosaugos problemas, kartu skatinant abipusį supratimą ir bendruomenės sanglaudą. Siekiant šio tikslo, projekte bus įgyvendinta edukacinių ir dalyvaujamųjų veiklų serija, įskaitant ekologinius-kultūrinius seminarus, internetinius seminarus ir išsamaus edukacinio įrankių rinkinio sukūrimą.

Tikslai:

1. Suteikti dalyviams praktinių žaliųjų įgūdžių, reikalingų spręsti aplinkosaugos problemas.
2. Skatinti kultūrinius mainus, siekiant skatinti abipusį supratimą ir pagarbą.
3. Suteikti jaunimo darbuotojams įgūdžių ir metodikų, kaip vadovauti įvairioms grupėms.
4. Kurti ir skleisti edukacinius išteklius tvarumo tema.
5. Plėtoti bendruomenės inicijuotus sprendimus vietos aplinkosaugos problemoms spręsti.

Įrankių rinkinio įrankių sąrašas:

- 1 įrankis. Įvadas į bendruomenės meną taikos kūrimo procese.
- 2 įrankis. Geriausia bendruomenės meno praktika.
- 3 įrankis. Kultūrinė integracija per perdirbimą, atnaujinimą ir perdirbimą pagal seną rūšiavimo metodą.
- 4 įrankis. Neformalaus ugdymo metodai.
- 5 įrankis. Jaunimo įgalinimas bendruomenės meno praktikoje.
- 6 įrankis. Tvarumo ir vertinimo strategijos.



Co-funded by
the European Union



1 jrankis

Kultūrinė integracija per
Tvarumo veiklą



Academy
Verein für Bildungsberatung e.V.



Co-funded by
the European Union

Tradicinių simbolių dažymas ant medžiaginių maišelių natūraliais dažais

Kada jį naudoti?

Ši veikla idealiai tinka seminarams, kultūros renginiams, mokykloms ir ekologiškai sąmoningiems susibūrimams, kuriais skatinama tvari praktika ir mažinamas vienkartinio plastikinių maišelių naudojimas.

Veiklos tipas

Neprisijungus vykstančios praktinės dirbtuvės

Tikslinė grupė

- Jaunimas (18–30 m.) Bendruomenės nariai Aplinkosaugos
- aktyvistai Migrantai ir vietos bendruomenės, siekiančios skatinti
- bendradarbiavimą aplinkosaugos srityje Kūrybiškumas, tvarumo
- suvokimas, ekologiški rankdarbiai, kultūros vertinimas, komandinis darbas

Įgūdžiai, į kuriuos reikia atsižvelgti

- Kūrybiškumas
- Sąmoningumas tvarumo srityje
- Aplinkai draugiškas kūrimas
- Kultūrinio paveldo ir įvairovės vertinimas
- Komandinis darbas

Reikalingos medžiagos

- Paprasti medvilniniai arba lininiai maišeliai;
- Natūralūs dažai; Įvairių dydžių teptukai;
- Trafaretai arba tradicinių simbolių šablonai;
- Vanduo ir maišymo indai;
- Apsauginės pirštinės ir prijuostės (nebūtina, bet rekomenduojama).

Aprašymas

Ši veikla įtraukia dalyvius į ekologišką amatą, naudojant natūralius dažus tradiciniams simboliams ant daugkartinio naudojimo medžiaginių maišelių nupiešti. Ji skatina aplinkosauginį sąmoningumą mažinant plastiko naudojimą ir skatina vertinti kultūros paveldą per meninę raišką.

Įrankis

Kaip jį naudoti?

1. Pasiruošimas: paruoškite tapybos vietą apsauginėmis dangomis ir prijuostes dalyviams. Paruoškite medžiaginį krepšį, natūralius dažus, teptukus, trafaretus, pieštuką, maskavimo juostą ir vandenį. 2. Pasirinkite savo dizainą: pasirinkite norimus naudoti kultūrinius simbolius (pvz., blogą akį, tulpių motyvus, mandalų raštus, keturlapius dobilus, vėliavos spalvas, kultūrinius maisto produktus ar prieskonių simbolius). 3. Pieškite arba naudokite trafaretą: nubraižykite dizainą tiesiai ant krepšio arba naudokite trafaretą, kad būtų tikslu. 4. Tinkamai paruoškite krepšį: į krepšį įdėkite tvirtą paviršių arba kartoną, kad tapybos plotas būtų lygus. 5. Sumaišykite ir išbandykite dažus: išbandykite spalvas ant nedidelio audinio gabalėlio, kad pamatytumėte, kaip jos atrodo. 6. Pradėkite tapyti: pradėkite nuo mažų detalių ir pereikite prie didesnių plotų, sluoksniuodami pagal poreikį. 7. Leiskite išdžiūti: leiskite dažams išdžiūti kelias valandas, kad jie neišsiteptų. 8. Užfiksuokite dažus: išlyginkite išvirkščiąją pusę ir padarykite dizainą ilgalaikiu. 9. Pridėkite paskutinius štrichus: jei norite, patobulinkite savo dizainą papildomomis detalėmis, paryškinimais ar blizgučiais. 10. pristatymas ir diskusija: Paraginkite dalyvius pasidalinti savo dizainais ir aptarti natūralių dažiklių naudojimo bei plastiko atliekų mažinimo poveikį aplinkai ir kultūrai.

Patarimai besimokantiejiems

- Detalėms ir šešėliavimo efektams naudokite skirtingo dydžio teptukus. Atsargiai
- sluoksniuokite spalvas, kad sukurtumėte ryškius dizainus. Išstirkite įvairius
- kultūrinius simbolius ir jų reikšmes. Būkite kantrūs – natūralūs dažai gali atrodyti
- šviesesni, kai sušlapę, ir tamsėti, kai džiūsta.

Ištekliai

- Vietos kultūros ir aplinkosaugos organizacijos Internetiniai natūralių dažų
- dažymo technikų vadovai
- Knogos apie tradicinius simbolius ir jų reikšmes
- Bendruomenės grupės, orientuotos į tvarų amatininkavimą



Co-funded by
the European Union

Vertinimas

Klausimai

1. Koks pagrindinis natūralių dažiklių naudojimo vietoj sintetinių privalumas? a) Juos pigiau pagaminti b) Jie netoksiški ir draugiški aplinkai c) Jie greičiau išblunka spalvas d) Juos lengviau masiškai gaminti

2. Kuo pranašesnis medžiaginių maišelių naudojimas vietoj plastikinių? a) Jie tarnauja ilgiau ir yra daugkartinio naudojimo b) Jie brangesni c) Juos sunku nešiotis d) Jų negalima papuošti

3. Kodėl šioje veikloje svarbu mokytis apie tradicinius simbolius? a) Tai padeda žmonėms susieti save su savo kultūrinėmis šaknimis ir istorija b) Dėl to maišelis tampa sunkesnis c) Dėl to dažai ilgiau išsilaiko d) Tai padidina gamybos sąnaudas

4. Koks yra paprastas būdas paskatinti daugiau žmonių naudoti natūralius dažus? a) Sintetinių dažiklių reklamavimas kaip geresnės alternatyvos b) Informacijos laikymas paslaptyste c) Seminarų organizavimas ir žinių apie ekologišką dažymą dalijimasis d) Natūralių dažiklių branginimas

5. Kodėl kai kurios kultūros tradiciniame mene naudoja specifinius simbolius? a) Siekiant apsaugoti audinį nuo pažeidimų b) Kad audinys būtų sunkesnis c) Kad padidėtų daikto vertė d) Kad pasakotų istorijas ir perteiktų įsitikinimus

Atsakymai:

1.b 2.a 3.a 4.c 5.d



Co-funded by
the European Union

Diskusijų klausimai

1. Kaip maži ekologiški veiksmai, pavyzdžiui, daugkartinio naudojimo maišelių naudojimas, gali prisidėti prie didesnių aplinkos pokyčių?

Maži veiksmai sumuojasi, kai dalyvauja daug žmonių. Jei kiekvienas žmogus plastikinius maišelius pakeistų daugkartinio naudojimo maišeliais, būtų galima išvengti milijonų plastikinių maišelių patekimo į sąvartynus ir vandenynus. Šis mąstysenos pokytis skatina didesnius gyvenimo būdo pokyčius, pavyzdžiui, atliekų mažinimą ir tvarių produktų pasirinkimą.

2. Kokiais kitais kūrybiškais būdais žmonės gali perdirbti senus ar nenaudotus audinius, užuot juos išmetę?

Senus audinius galima paversti medžiaginiais krepšiais, pagalvėlių užvalkalais, lovatiesėmis, perdirbtais drabužiais ar net valymo skudurėliais. Tekstilės gaminių pakartotinis panaudojimas pailgina jų gyvavimo ciklą ir sumažina tekstilės atliekų kiekį.



2 įrankis

Kultūrinė integracija
taikant ekologiškas
praktikas



Academy
Verein für Bildungsberatung e.V.



Co-funded by
the European Union

Bendruomenės medžių sodinimo diena

Kada jį naudoti?

Aplinkosaugos sąmoningumo renginiai, tvarumo iniciatyvos arba bendruomenės įtraukimo programos.

Veiklos tipas

Neprisijungus prie interneto, praktinė veikla lauke.

Tikslinė grupė

Jaunimas (18–30 m.). Migrantai ir vietos bendruomenės nariai. Aplinkosaugos savanoriai.

Įgūdžiai, į kuriuos reikia atsižvelgti

- Aplinkosauginė atsakomybė
- komandinis darbas tvarumas
- ekosistemų atkūrimas
- Medžių sodinukai, kastuvai,

Reikalingos medžiagos

- pirštinės, laistytuvai,
- kompostas / organinės trąšos,
- žymekliai medžių
- identifikavimui.

Aprašymas

Dalyviai susirenka sodinti medžius tam skirtoje vietoje, taip skatindami aplinkos tvarumą ir bendruomenės įsitraukimą. Ši veikla skatina komandinį darbą, kartu prisidedant prie vietos biologinės įvairovės ir anglies dioksido išmetimo mažinimo pastangų.

Kaip jį naudoti?

1. Įvadas: Aptarkite medžių svarbą aplinkai, įskaitant anglies dioksido absorbciją, biologinę įvairovę ir miesto vėsinimą. 2. Pasirinkite tinkamas medžių rūšis: Pasirinkite vietinį arba klimatui nekenksmingą medį, kuris palaiko vietinę biologinę įvairovę. 3. Raskite tinkamą vietą: Įsitikinkite, kad vietoje yra pakankamai erdvės, saulės šviesos ir tinkamų dirvožemio sąlygų. 4. Paruoškite dirvą: Pašalinkite piktžolės, supurenkite dirvą ir, jei reikia, įberkite komposto. 5. Išskaskite tinkamą duobę: Duobę padarykite dvigubai platesnę už šaknų gumulą, bet ne gilesnę už šaknis. 6. Atsargiai pasodinkite medį: Padėkite medį taip, kad šaknų kaklelis būtų viename lygyje su žeme. 7. Užpildykite duobę dirvožemiu: Švelniai suspauskite dirvą aplink šaknis, kad pašalintumėte oro kišenes. 8. Gausiai laistykite: Iškart po pasodinimo gausiai palaistykite, kad šaknys geriau įsitvirtintų. 9. Mulčiuokite: Aplink pagrindą paskleiskite mulčią, kad išlaikytumėte drėgmę ir neauktų piktžolės. 10. Jei reikia, įtvirtinkite kuolus: Jei medis jaunas arba yra vėjuotoje vietoje, naudokite kuolus kaip atramą. 11. Veikla: Dalyviai dirba grupėse, kad sodintų medžius ir juos paženklintų. 12. Stebėti ir prižiūrėti: reguliariai laistyti, saugoti nuo kenkėjų ir užtikrinti sveiką augimą. 13. Apmąstymai: aptarti ilgalaikį medžių sodinimo poveikį ir kaip asmenys gali prisidėti prie miškų atsodinimo pastangų.

Patarimai besimokantiems

Ištekliai

- Rinkitės vietines medžių rūšis, tinkamas vietos klimatui.
 - Skatinkite komandinį darbą, paskirstydami skirtingus vaidmenis (kasimas, sodinimas, laistymas, žymėjimas).
 - Akcentuokite tinkamą medžių priežiūrą, kad jie ilgai išliktų.
 - Vietos miškininkystės departamentai arba aplinkosaugos NVO, teikiančios paaugotus sodinukus.
- Internetiniai vadovai apie geriausią medžių sodinimo praktiką.



Vertinimas

Klausimai

1. Kodėl medžių sodinimas yra svarbus aplinkai? a) Tai didina visuotinį atšilimą b) Medžiai sugeria anglies dioksidą ir tiekia deguonį c) Medžiai sausina dirvožemį ir daro jį nederlingą d) Tai mažina biologinę įvairovę
2. Kuris iš šių žingsnių yra pagrindinis sodinant medį? a) Sodinuko pasodinimas paviršiuje neiškasant duobės b) Medžio laistymas tik vieną kartą po pasodinimo c) Duobės iškasimas, sodinuko pasodinimas, užpylimas žemėmis ir palaistymas d) Lapų nuovimas prieš sodinimą
3. Koks geriausias būdas užtikrinti, kad ką tik pasodintas medis išgyventų? a) Reguliariai jį laistyti ir apsaugoti nuo ekstremalių oro sąlygų b) Palikti jam augti natūraliai be jokios priežiūros c) Dažnai nupjauti šakas d) Pašalinti, jei jis auga per greitai
4. Kuris iš šių yra medžių aplinkosauginis privalumas? a) Jie aprūpina deguonimi ir gerina oro kokybę b) Jie padidina triukšmo taršą c) Jie mažina dirvožemio derlingumą d) Jie šildo orą
5. Kaip bendruomenės gali paremti medžių sodinimo iniciatyvas? a) Dalyvaudamos vietiniuose medžių sodinimo renginiuose b) Nukirsdamos senus medžius, kad atsirastų vietos c) Vengdamos bet kokios medžių priežiūros d) Vietoj tikrų medžių naudodamos plastikinius

**Atsakymai: 1. b | 2. c | 3. a
| 4. a | 5. a**



Academy
Verein für Bildungsberatung e.V.



Co-funded by
the European Union

Diskusijų klausimai

1 klausimas: Kaip medžių sodinimas gali padėti bendruomenėms tapti sąmoningesnėmis ir atsakingesnėmis aplinkai?

Atsakymas: Medžių sodinimas didina informuotumą apie gamtos ir tvarumo svarbą. Kai žmonės aktyviai sodina medžius, jie užmezga gilesnį ryšį su aplinka ir labiau suvokia savo ekologinį poveikį. Šis sąmoningumas dažnai apima ir kitus ekologiškus elgesio modelius, tokius kaip atliekų mažinimas, vandens taupymas ir vietos biologinės įvairovės apsauga.

2 klausimas: Kokiais būdais dalyvavimas bendruomenės medžių sodinimo renginiuose padeda žmonėms jaustis labiau susijusiems su visuomene?

Atsakymas: Medžių sodinimas skatina socialinę įtrauktį, suburiant žmones bendram tikslui. Tai skatina komandinį darbą, bendravimą ir pasiekimų jausmą, padedant asmenims – ypač naujokams, jaunimui ar marginalizuotoms grupėms – jaustis vertinamiems ir integruotiems į bendruomenę. Ilgalaikis medžių buvimas taip pat primena jų indelį, stiprina jų ryšį su vieta ir jos žmonėmis.



Co-funded by
the European Union



3 įrankis

Kultūrinė integracija
per perdirbimą, antrinį
ir antrinį perdirbimą



Academy
Verein für Bildungsberatung e.V.



Co-funded by
the European Union

Medžiagų transformacijos stotis

Kada jį naudoti?

Ši veikla idealiai tinka bendruomenės stiprinimo renginiams, aplinkosaugos sąmoningumo programoms, jaunimo lyderystės seminarams ar mokyklų ekologinėms iniciatyvoms. Ji gali būti naudojama įvairiose aplinkose, kuriose aiškinamas atliekų perdirbimas (angl. up-dowrish, upperfusing), perdirbimas (angl. down-dowrish) ir skatinamas kūrybinis darbas, siekiant esamus produktus paversti naujais.

Veiklos tipas

Veikla patalpose, neprisijungus

Tikslinė grupė

Jaunimas (13–30 metų) Bendruomenių lyderiai ir aktyvistai Mokyklų ar universitetų studentai Migrantai ir vietos bendruomenės, siekiančios skatinti bendradarbiavimą aplinkosaugos srityje

Įgūdžiai, į kuriuos reikia atsižvelgti

- Kūrybiškumas ir inovacijos
- Aplinkos suvokimas Problemų
- sprendimas Kultūrinis
- sąmoningumas ir empatija
- Bendradarbiavimas ir komandinis darbas

Reikalingos medžiagos

Plastikiniai buteliai, kartonas, seni kompaktiniai diskai, virvelė, klijai, žymekliai, kultūriniai piešiniai

Medžiagų transformacijos stotis

Aprašymas

Dalyviai kuria naujus daiktus iš perdirbtų medžiagų, pavyzdžiui, pieštukų laikiklius ar dekoratyvinius elementus. Šios priemonės tikslas – įkvėpti kūrybiškumą, perdirbant atliekas į funkcionalius daiktus. Tuo pačiu metu dalyviai skatinami įtraukti etninius ar kultūrinius modelius ir elementus, skatinant geresnį skirtingų kultūrų supratimą ir empatiją joms. Jie gali kūrybiškai naudoti elementus iš savo kultūros ar kitų kultūrų.

Kaip jį naudoti?

Žingsniai:

1. Įvadas: Aptarkite perdirbimo koncepciją ir jos naudą aplinkai.
2. Dizainas: Dalyviai apmąsto savo idėjas ir jas eskizuoja.
3. Kūrimas: Dalyviams skirkite 45–60 minučių savo daiktams sukurti.
4. Pristatymas: Kiekvienas dalyvis pasidalija savo kūrinio su grupe.

Patarimai besimokantieji

- Mąstykite netradiciškai – būkite kūrybingi, kaip perdirbate medžiagas. Senas daiktas gali turėti visiškai naują funkciją! Eksperimentuokite su
- kultūriniais elementais – pabandykite įtraukti skirtingų kultūrų raštus, simbolius ar medžiagas, kad jūsų dizainas būtų unikalus. Išmintingai
- rinkitės medžiagas – rinkdamiesi medžiagas savo projektui, atsižvelkite į jų patvarumą, tekstūrą ir perdirbimo galimybes. Dirbkite kartu – dalinkitės
- idėjomis, gaukite atsiliepimų ir būkite atviri komandiniam darbui. Kiti gali pamatyti galimybių, kurių jūs neapsvarstėte!

Vaizdo įrašai

Perdirbta vaza: <https://www.youtube.com/watch?v=ENqGOJq3BGE>

„Pasidaryk pats“ idėja: <https://www.youtube.com/watch?v=Ak7MHEXShGc>
39 kūrybingi stiklinių indelių ir butelių perdirbimo pavyzdžiai:

<https://www.youtube.com/watch?v=1cWuRyFNjho> 18 išradingų skardinių perdirbimo idėjų: šiukšles paversti lobiu: <https://www.youtube.com/watch?v=7qAQzBSqNkA>

Rekomendacijos apie įrankį:

Papildomi šaltiniai „YouTube“ vaizdo įrašė:

Antrinis perdirbimas: iš šiukšlių tampa lobiais | Pasaulinės aplinkos dienos specialus leidimas | „Channel NewsAsia Connect“ <https://www.youtube.com/watch?v=rd7qP9FdTaI>

„YouTube“ vaizdo įrašas:

21 stebinantis būdas perdirbti senus plastikinius gaminius <https://www.youtube.com/watch?v=rEaqfA-1InM>

Dokumentinis filmas:

Iš šiukšlių į lobį – istorija apie perdirbimą
<https://www.youtube.com/watch?v=M2Hb8uFt5NQ>

Žurnalo straipsnis „Sustonmagazine“: Kuo skiriasi perdirbimas, perdirbimas pagal pakeitimą (angl. upperfusing) ir perdirbimas pagal pakeitimą (angl. downfusing)?

<https://sustonmagazine.com/2024/02/21/whats-the-difference-between-recycling-upcycling-perdirbimas-žemyn/>



Co-funded by
the European Union

Vertinimas

Klausimai:

1. Kas yra perdirbimas? a) Atliekų pavertimas lygiavertėmis medžiagomis b) Atliekų pavertimas vertingesnėmis medžiagomis c) Medžiagų skaidymas į žaliavas d) Medžiagų išmetimas nepanaudojant jų pakartotinai
2. Kuris iš šių pavyzdžių yra perdirbimo į mažesnę kainą pavyzdys? a) Kėdės gamyba iš senų medinių padėklų b) Plastikinių butelių pavertimas meno kūriniais c) Popieriaus smulkinimas, siekiant pagaminti žemesnės kokybės popieriaus gaminius d) Daugkartinio naudojimo maišelio gamyba iš marškinėlių
3. Kurios iš šių medžiagų dažniausiai perdirbamos? a) Maisto atliekos b) Plastikiniai buteliai c) Seni drabužiai d) Sudaužytas stiklas
4. Į ką daugiausia dėmesio skiriama perdirbime? a) Medžiagų pavertimas menu b) Medžiagų perdirbimas kuriant naujus produktus c) Medžiagų išmetimas d) Senų medžiagų panaudojimas dekoravimui
5. Kaip atliekų perdirbimas gali padėti skatinti tvarumą? a) Gaminant naujas medžiagas nuo nulio b) Pakartotinai panaudojant senas medžiagas naujiems produktams kurti c) Naudojant tik ekologiškus produktus d) Tinkamai utilizuojant senas medžiagas

**Atsakymai: 1. b | 2. c | 3. b
| 4. b | 5. b**



Co-funded by
the European Union

Diskusijų klausimai

1 Klausimai

Ar kada nors sukūrėte ką nors naudodami perdirbimo metodą? Kokius produktus būtų galima pagaminti derinant kultūros paveldą su perdirbimo technologijomis?

Derinant kultūros paveldą su perdirbimu, galima sukurti tokius gaminius kaip dekoratyviniai daiktai su tradiciniais raštais, papuošalai iš perdirbtų medžiagų arba baldai, kuriuose įkūnyti kultūros simboliai ir meistriškumo technikos. Šie gaminiai ne tik skatina tvarumą, bet ir švenčia kultūrinį tapatumą.

2 klausimai

Ar esate susidūrę su tradiciniais ar vietiniais medžiagų perdirbimo metodais? Kaip jie atrodo, palyginti su šiuolaikinėmis tvarumo pastangomis?

Taip, daugelyje kultūrų vis dar taikomi tradiciniai medžiagų perdirbimo metodai, pavyzdžiui, iš perdirbtų augalinių pluoštų pinti krepšiai arba drabužių gamyba iš senų audinių. Šie metodai dažnai pabrėžia išradingumą ir minimalų atliekų kiekį, panašiai kaip ir šiuolaikinės tvarumo pastangos. Tačiau tradicinės praktikos paprastai yra labiau lokalizuotos, o šiuolaikinės tvarumo pastangos apima platesnes technologijas ir pasaulinį sąmoningumą, dažnai daugiausia dėmesio skiriant pramoninio masto perdirbimui ir antriniam panaudojimui. Abu metodai siekia sumažinti atliekų kiekį ir skatinti tvarų gyvenimo būdą.



Co-funded by
the European Union



4 įrankis

Kultūrinė integracija taupant energiją ir taikant energijos taupymo praktikas



Academy
Verein für Bildungsberatung e.V.



Co-funded by
the European Union

Kasdienio energijos suvartojimo stebėjimas ir mažinimas

Kada jį naudoti?

Ši veikla tinka aplinkosauginio švietimo programoms, tvarumo seminarams, mokyklų projektams ir jaunimo lyderystės mokymams, skirtiems energijos taupymui. Ji puikiai tinka tiek klasėje, tiek bendruomenės aplinkoje.

Veiklos tipas

Viduje, neprisijungus
arba prisijungus

Tikslinė grupė

- Jaunimas (13–30 metų) Bendruomenių lyderiai ir aktyvistai Mokyklų
- ar universitetų studentai Migrantai ir vietos bendruomenės,
- siekiančios skatinti bendradarbiavimą aplinkosaugos srityje Energijos
- vartojimo suvokimas Pagrindiniai skaičiavimo įgūdžiai Kritinis mąstymas ir problemų sprendimas Tvarus sprendimų priėmimas

Įgūdžiai, į kuriuos reikia atsižvelgti

- Energijos suvartojimo suvokimas
- Pagrindiniai skaičiavimo įgūdžiai
- Kritinis mąstymas ir problemų sprendimo gebėjimai
- Tvarių sprendimų priėmimas

Reikalingos medžiagos

- Energijos suvartojimo lentelė (žr. nuorodą žemiau):
https://drive.google.com/file/d/139m31Wdqt91lWXmBsH5tcsyTF18Xliq/view?usp=drive_link Rašiklis arba pieštukas Paprasta skaičiuoklė (jei reikia)

Kasdienio energijos suvartojimo stebėjimas ir mažinimas

Aprašymas

Šios veiklos tikslas – padėti jauniems dalyviams suprasti, kur ir kaip jie naudoja energiją kasdieniame gyvenime. Stebėdami ir skaičiuodami energijos suvartojimą įprastoms veikloms, dalyviai įgis įžvalgų, kaip nedideli pokyčiai gali lemti tvaresnį energijos vartojimą.

Kaip jį naudoti?

- Pristatykite lentelę: Pateikite kiekvienam dalyviui energijos suvartojimo lentelę.
- Šioje lentelėje pateikiamos įprastos kasdienės veiklos (pvz., telefono naudojimas, prausimasis duše, šviesų įjungimas) ir jų vidutinės energijos suvartojimo vertės (kWh arba kitu paprastu vienetu, kad būtų lengviau apskaičiuoti). Energijos suvartojimo stebėjimas: Paprašykite dalyvių užpildyti lentelę, nurodant, kiek kartų jie atlieka kiekvieną veiklą per įprastą savaitę.
- Energijos suvartojimo apskaičiavimas: Užpildžius lentelę, padėkite dalyviams apskaičiuoti, kiek energijos jie sunaudoja kiekvienai veiklai. Naudokite paprastą formulę: Sunaudota energija (kWh) = Sugaištas laikas (valandomis) × Energijos suvartojimas per valandą (kWh). Pavyzdžiui, jei dalyvis telefonu naudojasi 2 valandas per dieną ir sunaudoja 0,05 kWh per valandą, bendros energijos sąnaudos telefonui būtų: 2 valandos × 0,05 kWh = 0,10 kWh. Rezultatų peržiūra: Atlikę skaičiavimus, aptarkite su grupe bendrą per dieną suvartojamos energijos kiekį. Paprašykite jų apmąstyti, kaip nedideli pokyčiai (pvz., šviesų išjungimas, ekrano laiko sumažinimas) galėtų sumažinti jų energijos suvartojimą.
-

Rekomendacijos apie įrankį:

Patarimai, kaip

- Atkreipkite dėmesį į mažus kasdienes įpročius—jie gali sukaupti reikšmingą energijos kiekį taupymas. Skaičiuodami energijos suvartojimą, naudokite realius
- įvertinimus, tobulumas nebūtinai. Pagalvokite, kuo energijos vartojimas skiriasi skirtingose kultūrose ir kokias tvarias praktikas galite pritaikyti.
- Pasidalykite savo išvadomis su šeima ir draugais, kad paskatintumėte platesnius energijos taupymo įpročius.
-

Ištekliai

Informacinė medžiaga: 25 patarimai, kaip taupyti energiją

[https://energiewechsel.de/KAENEF/Redaktion/DE/Publikation/Kampagne-Energijos-kaita / skrajute-energijos-kaitos-energijos-taupymo-patarimai-lt.pdf?__blob=publicationFile&v=7](https://energiewechsel.de/KAENEF/Redaktion/DE/Publikation/Kampagne-Energijos-kaita/-skrajute-energijos-kaitos-energijos-taupymo-patarimai-lt.pdf?__blob=publicationFile&v=7)

Informacinė medžiaga: trumpi patarimai, kaip taupyti energiją

<https://energysavingtrust.org.uk/hub/quick-tips-to-save-energy/>

„YouTube“ vaizdo įrašas: Taupykite energiją, išsaugokite planetą: paprasti namų pakeitimai

<https://www.youtube.com/watch?v=4zq8YGQTOfY>

„YouTube“ vaizdo įrašas: pasaulinė energijos paklausa

<https://www.youtube.com/watch?v=-RSrviqvAmY>

Stebėjimo diagrama

https://drive.google.com/file/d/139m31Wdqtp9IIWXmBsH5tcsyTFI8Xliq/view?usp=vairo_nuoroda



Co-funded by
the European Union

Vertinimas

Viktorinos klausimai

1. Kuri iš šių veiklų namuose sunaudoja daugiausia energijos? a) Mobiliojo telefono įkrovimas b) Televizoriaus žiūrėjimas 1 valandą c) Elektrinės orkaitės naudojimas 1 valandą d) LED lemputės įjungimas 5 valandas
2. Kuris iš šių prietaisų sunaudoja mažiausiai energijos? a) Šaldytuvas b) Skalbimo mašina c) Nešiojamas kompiuteris d) Oro kondicionierius
3. Kuo naudinga naudoti LED lemputes vietoj tradicinių lempučių? a) Jos sunaudoja daugiau energijos b) Jos tarnauja ilgiau ir naudoja mažiau energijos c) Jos šildo kambarius d) Jos yra tik vienos spalvos
5. Kurie iš šių veiksmų gali padėti taupyti energiją? a) Drabužių skalbimas šaltame, o ne karštame vandenyje b) Šaldytuvo durelių palikimas atidarytų, kol svarstote, ką valgyti c) Stalinio kompiuterio naudojimas vietoj nešiojamojo kompiuterio d) Šildymo įjungimas, kai langai atidaryti
5. Kuris prietaisas namuose paprastai sunaudoja daugiausia energijos? a) Skrudintuvas b) Plaukų džiovintuvas c) Šaldytuvas d) Mikrobangų krosnelė

**Atsakymai: 1. c | 2. c | 3. b
| 4. a | 5. c**



Co-funded by
the European Union

Diskusijų klausimai

1 Klausimai

Kokie maži, paprasti įpročiai gali padėti taupyti energiją namuose?

Išeidami iš kambario išjunkite šviesas, atjunkite nenaudojamus prietaisus nuo elektros tinklo, naudokite energiją taupančias lemputes, skalbkite drabužius šaltame vandenyje ir ribokite šildymo bei oro kondicionavimo naudojimą.

2 klausimai

Kokie yra kultūriniai energijos vartojimo įpročių skirtumai?

Kai kuriose kultūrose energijos taupymas teikiamas pirmenybę teikiant tokiems įpročiams kaip drabužių džiovinimas ore, o ne džiovyklių naudojimas, minimalus šildymo naudojimas arba viešojo transporto, o ne asmeninio automobilio naudojimas. Priešingai, kituose regionuose energijos suvartojimas gali būti didesnis dėl gyvenimo būdo skirtumų, infrastruktūros ar klimato poreikių.



Co-funded by
the European Union



5 įrankis

Kultūrinė integracija
per žaliųjų įgūdžių
ugdymą



Academy
Verein für Bildungsberatung e.V.



Co-funded by
the European Union

Ekologinio valymo akcija: bendruomenės atliekų surinkimas ir tvarumo suvokimas

Kada jį naudoti?

Ši veikla idealiai tinka bendruomenės stiprinimo renginiams, aplinkosaugos sąmoningumo programoms, jaunimo lyderystės seminarams ar mokyklų ekologinėms iniciatyvoms. Ji puikiai tinka tiek miesto, tiek kaimo vietovėse, kur atliekų tvarkymas yra iššūkis arba kur reikia skatinti tvarų mąstymą.

Veiklos tipas

Neprisijungus (grupinė veikla lauke)

Tikslinė grupė

- Jaunimas (13–30 metų) Bendruomenių lyderiai ir aktyvistai Mokyklų ar universitetų studentai Migrantai ir vietos bendruomenės, siekiančios
- skatinti aplinkosauginį bendradarbiavimą Komandinis darbas ir lyderystė
- Atsakomybė už aplinką Problemų sprendimas ir kritinis mąstymas
- Tarpkultūrinė komunikacija Praktiniai ekologiški įgūdžiai (atliekų rūšiovimas, sąmoningumas dėl perdirbimo)

Įgūdžiai, į kuriuos reikia atsižvelgti

- Komandinis darbas ir lyderystės gebėjimai
- Atsakomybė už aplinką
- Problemų sprendimo gebėjimai ir kritinis mąstymas
- Tarpkultūrinė komunikacija
- Praktiniai žalieji įgūdžiai (atliekų rūšiovimas, upcycling sąmoningumas)

Reikalingos medžiagos

- Perdirbami šiukšlių maišai (skirtingų spalvų atliekų rūšiovimui). Žnyplės arba griebtuvai saugiam atliekų surinkimui. Ekologiški ženklai (siekiant didinti informuotumą apie perdirbimą). Lentelės arba mobilieji įrenginiai radiniams
- dokumentuoti. Apdovanojimai (pažymėjimai arba mažos ekologiškos dovanėlės už dalyvavimą).



Co-funded by
the European Union

Ekologinio valymo akcija: bendruomenės atliekų surinkimas ir tvarumo suvokimas

Aprašymas

Ši veikla apjungia praktinę aplinkosaugos veiklą su bendruomenės įsitraukimu, organizuojant atliekų surinkimo renginį viešojoje erdvėje (pvz., parkuose, upių pakrantėse, gatvėse). Dalyviai ne tik sutvarkys teritoriją, bet ir analizuos rastų atliekų rūšis, aptars perdirbimo ir atliekų mažinimo strategijas bei apmąstys kultūrinius požiūrius į aplinkos tvarumą.

Kaip jį naudoti?

- Įvadas ir instruktažas (15 min.)
 - Paaiškinkite veiklos tikslą ir aplinkos švaros palaikymo svarbą. Paskirstykite komandas ir išdalinkite ekologiškas medžiagas.
 - Pateikite saugos reikalavimus ir atliekų rūšiavimo instrukcijas.
 -
- Sutvarkymas ir dokumentavimas (45–60 min.)
 - Komandos renka atliekas tam skirtose zonose, atskirdamos perdirbamas atliekas nuo bendrų atliekų. Dalyviai dokumentuoja rastų atliekų rūšis (plastikas, metalas, organinės atliekos ir kt.).
 -
- Apmąstymai ir diskusija (30 min.)
 - Suburkite grupę ir aptarkite išvadas.
 - Palyginkite skirtingų šalių kultūrinį požiūrį į atliekas ir perdirbimą.
 - Skatinkite dalyvius pasidalyti ekologiškais įpročiais iš savo aplinkos.
- Kūrybinė informavimo kampanija (neprivaloma)
 - Paprašykite dalyvių sukurti plakatus, trumpus vaizdo įrašus ar įrašus socialiniuose tinkluose, kad skleistų informaciją apie atliekų mažinimą ir tvarumą.

Patarimai besimokantieji

- Laikykitės saugos priemonių – mūvėkite pirštines ir venkite pavojingų atliekų.
- Dirbkite komandoje ir skatinkite bendradarbiavimą. Aptarkite atliekų poveikį ekosistemoms ir vietos bendruomenėms. Pagalvokite apie kūrybiškus sprendimus – ką galima pakartotinai panaudoti, perdirbti ar kitaip panaudoti?
- Pasidalykite savo kultūrinėmis perspektyvomis – kaip jūsų bendruomenė tvarkosi su atliekomis?



Co-funded by
the European Union

Rekomendacijos apie įrankį:

Straipsniai ir vadovai

- UNESCO: Švietimas tvariam vystymuisi – pateikia sistemas ir geriausių praktiką, kaip integruoti tvarumo ugdymą. <https://en.unesco.org/themes/education-sustainable-development> „Zero Waste Europe“ – atliekų tvarkymo, žiedinės ekonomikos ir visuomeninių iniciatyvų vadovai. <https://zerowasteeurope.eu/>
- Pasaulinės tvarkymosi dienos ataskaitos – atvejų analizės ir poveikio ataskaitos iš ankstesnių pasaulinių tvarkymosi judėjimų. <https://www.worldcleanupday.org/resources> Aplinkosauginis švietimas mokyklose (EPA) – JAV Aplinkos apsaugos agentūros priemonių rinkinys, skirtas integruoti atliekų mažinimo švietimą. <https://www.epa.gov/education>

Vaizdo įrašai ir dokumentiniai filmai

- Daiktų istorija – įtraukiantis animacinis paaiškinimas apie vartotojiškumą ir atliekas. <https://www.youtube.com/watch?v=9GorqroiqgM>
- Pasaulinės tvarkymosi dienos vaizdo įrašas – pasaulinio atliekų surinkimo judėjimų poveikio apžvalga. https://www.youtube.com/watch?v=BLpVF_81frw
- Nulinio atliekų gyvenimo būdo TED kalba – praktiniai žingsniai asmeninių atliekų mažinimui. <https://www.youtube.com/watch?v=pF72px2R3Hg>
- Žiedinė ekonomika: permąstant pažangą – trumpas paaiškinimas, kaip žiedinė ekonomika gali padėti sumažinti atliekas. <https://www.youtube.com/watch?v=zCRKvDuyHmI>
- Perdirbimo mity sugriovimas – dažniausiai pasitaikančių perdirbimo klaidingų nuomonių analizė. <https://www.youtube.com/watch?v=cg04WkN8B04>

Interaktyvūs įrankiai ir ištekliai

- „TED-Ed“ ir UNEP „Earth School“ – nemokami kursai apie tvarumą ir aplinkosaugos veiksmus. <https://edted.com/earth-school>
- „The Plastic Free Challenge“ – žaidimo principu pagrįstas požiūris į atliekų mažinimą. <https://plasticfreeecochallenge.org/>
- „Google Earth“ laiko matavimas – vizualizuoja aplinkos pokyčius laikui bėgant. <https://earthengine.google.com/timelapse/>
- JT SDG mokymosi platforma – nemokami kursai apie tvaraus vystymosi temas. <https://sdgacademy.org/>



Co-funded by
the European Union

Vertinimas

Viktorina po veiklos: atliekų tvarkymas ir tvarumas

1. Kiek atliekų vidutiniškai susidaro visame pasaulyje kiekvieną dieną? a) Apie 1 milijonas tonų b) Apie 5 milijonai tonų c) Apie 10 milijonų tonų d) Daugiau nei 15 milijonų tonų ☒ Teisingas atsakymas: d) Daugiau nei 15 milijonų tonų

2. Kai kuriose kultūrose atliekų rūšiavimas yra privaloma praktika, o kitose – retai vykdomas. Kokia yra viena iš pagrindinių kliūčių, trukdančių visame pasaulyje priimti tinkamą atliekų rūšiavimą? a) Piliečių susidomėjimo stoka b) Didelės išlaidos ir infrastruktūros trūkumas kai kuriuose regionuose c) Jau egzistuoja universali perdirbimo sistema, kuri tinka visoms kultūroms d) Sąvartynai yra tvaresnis sprendimas nei atliekų rūšiavimas ☒ Teisingas atsakymas: b) Didelės išlaidos ir infrastruktūros trūkumas kai kuriuose regionuose

3. Kai kurios tradicinės ar čiabuvių bendruomenės jau seniai praktikavo tvarų atliekų tvarkymą dar prieš įdiegiant šiuolaikines perdirbimo sistemas. Kuris iš šių pavyzdžių yra to pavyzdys? a) Kai kuriose Azijos kultūrose bananų lapų naudojimas vietoj plastikinių lėkščių b) Organinių atliekų išmetimas į vandens telkinius žuvų populiacijoms tręšti c) Atliekų eksportas į kitas šalis perdirbti d) Atliekų deginimas dūmų pagrindu veikiančioms vabzdžius atbaidančioms priemonėms gaminti ☒ Teisingas atsakymas: a) Kai kuriose Azijos kultūrose bananų lapų naudojimas vietoj plastikinių lėkščių

4. Kuri iš šių medžiagų NĖRA perdirbama? a) Stiklas b) Plastikiniai buteliai c) Maisto atliekos d) Popierius ☒ Teisingas atsakymas: c) Maisto atliekos

5. Jei norėtumėte sumažinti savo asmeninį atliekų pėdsaką nuo šiandien, koks būtų praktiškiausias pirmas žingsnis, kurį galėtumėte žengti? a) Atlikti atliekų auditą, kad suprastumėte, kiek ir kokių atliekų gaminate b) Laukti, kol įmonės ir vyriausybės įgyvendins griežtesnę atliekų tvarkymo politiką c) Išmesti mažiau šiukšlių, bet nekeisti vartojimo įpročių d) Pirkti daugiau plastikinių daiktų, kad vėliau juos perdirbtumėte ☒ Teisingas atsakymas: a) Atlikti atliekų auditą, kad suprastumėte, kiek ir kokių atliekų gaminate

Diskusijų klausimai

1 Klausimai

Kaip skirtingos kultūrinės tradicijos veikia atliekų tvarkymo įpročius? Ar yra tradicinių atliekų mažinimo metodų, naudojamų jūsų šalyje ir kuriuos būtų galima pritaikyti visame pasaulyje?

Kokius produktus būtų galima pagaminti derinant kultūros paveldą su perdirbimo technologijomis?

2 klausimai

Ekologinis nerimas (stresas, kurį sukelia susirūpinimas dėl aplinkosaugos) auga tarp jaunų žmonių visame pasaulyje. Ar manote, kad informavimo kampanijų pakanka pokyčiams paskatinti, ar vyriausybės ir pramonės šakos turi žengti didesnius žingsnius? Kaip gali padėti kultūriniai ir visuomeniniai judėjimai?

Nors informavimo kampanijos padeda šviesti žmones apie aplinkosaugos problemas, jos dažnai nesukelia didelio masto sisteminių pokyčių, nebent būtų imtasi politikos ir vykdomi žmonių veiksmai. Vyriausybės privalo užtikrinti griežtesnius atliekų tvarkymo reglamentus, o pramonės įmonės turi taikyti tvarios gamybos praktiką, kad sumažintų žalą aplinkai. Tuo pačiu metu visuomeniniai judėjimai ir kultūrinės iniciatyvos, tokios kaip vietos tvarkymo akcijos, bendruomenės vadovaujamos perdirbimo programos ir ekologiškos tradicinės praktikos, gali daryti spaudimą sprendimus priimančioms asmenims ir skatinti elgesio pokyčius visuomenės lygmeniu.



Co-funded by
the European Union



6 įrankis

Kultūrinė integracija
naudojant
minimizavimą



Academy
Verein für Bildungsberatung e.V.



Co-funded by
the European Union

Nulinės atliekos įvairiose kultūrose

Kada naudoti?

- Bendruomenės įtraukimo programos
- Tarpkultūriniai renginiai Aplinkosaugos
- sąmoningumo ugdymo seminarai Jaunimo
- stovyklos ir mokyklų tvarumo projektai

Veiklos tipas

Neprisijungus (praktinė grupinė veikla su diskusija)

Tikslinė grupė

- Jaunimas (15–30 metų) Bendruomenių lyderiai Migrantai
- ir vietos gyventojai, bendradarbiaujantys tvarumo srityje

Įgūdžiai, į kuriuos reikia atsižvelgti

- Aplinkosauginis sąmoningumas ir tvarus vartojimas
- Tarpkultūrinė komunikacija ir komandinis darbas
- Kūrybiškumas perdirbant ir mažinant atliekas Problemų
- sprendimas ir kritinis mąstymas

Reikalingos medžiagos

- Daugkartinio naudojimo arba perdirbtos medžiagos pristatymams (pvz., kartonas, audinio atraišos, popierius). Žymekliai, rašikliai ir lipnūs lapeliai
- minčių lietuvių ir grupinėms diskusijoms. Spausdinti arba skaitmeniniai
- kultūrinių atliekų mažinimo praktikos pavyzdžiai (nebūtina). Daugkartinio naudojimo arba perdirbti daiktai, kuriuos dalyviai gali parodyti arba
- pademonstruoti (pvz., medžiaginiai pirkinių maišeliai, stikliniai indai, pakartotinai panaudoti indai). Kompostuojamos arba biologiškai skaidžios
- medžiagos praktinei veiklai (jei yra kompostavimo demonstracija). Projektorius arba apverčiama lenta grupiniams pristatymams (jei yra). Pagalbinė medžiaga
- arba prieiga prie interneto kultūros tyrimams (jei renginys leidžia).
-

Nulinės atliekos įvairiose kultūrose

Aprašymas

Dalyviai nagrinės, kaip skirtingos kultūros praktikuoja atliekų mažinimą, ir pritaikys šias idėjas, kad sumažintų savo atliekų gamybą. Jie dirbs mažose grupėse, kiekvienai iš jų bus priskirta skirtinga kultūrinė tradicija, susijusi su atliekų mažinimu (pvz., japonų „mottainai“ filosofija, Viduržemio jūros regiono nulinės atliekos turgūs, vietinės kompostavimo technikos). Kiekviena grupė svarstys, kaip pritaikyti šias praktikas šiuolaikiniame gyvenime, ir parengs interaktyvų pristatymą arba praktinę demonstraciją.

Kaip jį naudoti?

Įvadas ir grupės formavimas (15 min.)

- Trumpai aptarkite, kaip skirtingose kultūrose mažinamas atliekų kiekis.
- Suskirstykite dalyvius į mažas grupes ir kiekvienai paskirkite skirtingą kultūrinių atliekų mažinimo metodą (galite pateikti pavyzdžių arba leisti jiems atlikti tyrimą).

Kultūros tyrimai ir minčių lietus (30 min.)

- Grupės aptaria joms paskirtą atliekų mažinimo praktiką.
- Jie tyrinėja, kaip tai galima pritaikyti šiuolaikiniame gyvenime, ir sukuria interaktyvų pristatymo būdą (plakatą, demonstraciją, trumpą siužetą, vaizdo įrašą ir kt.).

Pristatymas ir praktinė demonstracija (30 min.)

- Kiekviena grupė pristato savo išvadas didesnei grupei patraukliu formatu (pvz., pademonstruodama daugkartinio naudojimo pakuočių alternatyvas, demonstruodama perdirbimo metodus).
- Dalyviai aptaria, kokias praktikas galėtų pritaikyti savo gyvenime.

Apmąstymai ir diskusija (15 min.)

- Paklauskite: Ko sužinojote apie atliekų mažinimą iš skirtingų kultūrų?
- Aptarkite: kurį iš šių metodų būtų lengviausia integruoti į kasdienį gyvenimą?
- Skatinkite: Dalyvius dalintis asmeninėmis istorijomis ar kultūrinėmis praktikomis, susijusiomis su tvarumu.

Kultūrinių atliekų mažinimo praktikos pavyzdžiai

- Japonija – Mottainai (atliekų vengimo ir išteklių vertinimo filosofija). Turkija – daugkartinio naudojimo medžiaginiai maišeliai ir „pazar filesi“ kultūra vietoj plastikinių maišelių.
- Viduržemio jūros regionas – nulinės atliekos ūkininkų turgūs ir pirkimas dideliais kiekiais. Vietinių bendruomenės – natūralūs kompostavimo metodai, naudojant maisto atliekas. Šiaurės šalys – dėvėtų prekių kultūra ir drabužių taisymo kavinės.
- Pagalvokite, kaip šie tradiciniai metodai gali būti pritaikyti šiuolaikinėje miesto aplinkoje.
- Palyginkite atliekų mažinimo įpročius su savo kultūrine aplinka.
- Raskite vieną asmeninį pokytį, kurį galite atlikti, kad sumažintumėte atliekas.

Patarimai
besimokantie
siems



Academy
Veren für Bildungsberatung e.V.



Co-funded by
the European Union

Rekomendacijos apie įrankį:

Straipsniai ir ataskaitos:

- UNEP – tvarus vartojimas ir gamyba <https://www.unep.org/explore-topics/resource-efficiency> Nulinės atliekos miestai – atvejų
- analizės iš viso pasaulio <https://zerowastecities.eu/> Japonijos Mottainai koncepcija: kultūrinis požiūris į atliekų mažinimą
- <https://www.nippon.com/en/views/b07507/> Žiedinė ekonomika ir tradicinės žinios
- <https://ellenmacarthurfoundation.org/topics/cities/overview> Kultūros vertybių vaidmuo mažinant atliekas
- <https://www.mdpi.com/journal/sustainability>

Vaizdo įrašai ir dokumentiniai filmai:

- Daiktų istorija („YouTube“, 21 min.) https://www.youtube.com/watch?v=9GorqroigqM__
- Kaip Japonijai pavyksta perdirbti 80 % plastiko atliekų („YouTube“, 11 min.) <https://www.youtube.com/watch?v=IKyblybZAnU> Kaip čiabuvių žinios gali padėti išgelbėti planetą (TED kalba, 14 min.) https://www.ted.com/talks/hindou_oumarou_ibrahim_indigenous_knowledge_meets_science_to_help_the_planet
- Žiedinės ekonomikos paaiškinimas („YouTube“, 8 min.) <https://www.youtube.com/watch?v=zCRKvDyyHmI> Iššvaistytai Maisto švaistymo istorija (dokumentinis filmas, 2017 m., 85 min.) <https://www.amazon.com/WASTED-Story-Food-Anthony-Bourdain/dp/B07658RJ6P>



Co-funded by
the European Union

Vertinimas

Viktorina po veiklos: atliekų mažinimas

1. Kas yra 4R principas atliekų tvarkyme? a) Sumažinti, Perdirbti, Atmesti, Perdaryti b) Atmesti, Sumažinti, Pakartotinai naudoti, Perdirbti c) Taisyti, Pakartotinai naudoti, Perdirbti, Sumažinti d) Pakeisti, Perdirbti, Pašalinti, Pakartotinai naudoti ☒ Teisingas atsakymas: b) Atsisakyti, Sumažinti, Pakartotinai naudoti, Perdirbti
2. Kodėl atliekų kiekio mažinimas yra efektyvesnis nei vien tik perdirbimas? a) Perdirbimui vis tiek reikia energijos ir išteklių, o kiekio mažinimas apskritai apsaugo nuo atliekų susidarymo b) Perdirbimas nepadaeda mažinti žalos aplinkai c) Atliekų kiekio mažinimas išsivysčiusiose šalyse neveikia d) Perdirbimas visada yra geresnis nei bet kokia atliekų mažinimo forma ☒ Teisingas atsakymas: a) Perdirbimui vis tiek reikia energijos ir išteklių, o kiekio mažinimas apskritai apsaugo nuo atliekų susidarymo
3. Kokį procentą pasaulinių atliekų būtų galima sumažinti taikant geresnes atliekų mažinimo praktikas? a) 10 % b) 25 % c) 50 % d) 75 % ☒ Teisingas atsakymas: c) 50 %
4. Kuris iš šių būdų yra veiksmingiausias miestams sumažinti sąvartynų atliekų kiekį? a) Griežtų perdirbimo ir kompostavimo programų įgyvendinimas b) Sąvartynų teritorijų išplėtimas, kad tilptų daugiau atliekų c) Atliekų išvežimas į kitas šalis šalinimui d) Visų formų atliekų gamybos uždraudimas ☒ Teisingas atsakymas: a) Griežtų perdirbimo ir kompostavimo programų įgyvendinimas
5. Iki 2050 m. pasaulinė atliekų gamyba, palyginti su dabartiniu lygiu, turėtų padidėti keliais procentais? a) 10 % b) 30 % c) 50 % d) 70 % ☒ Teisingas atsakymas: d) 70 %



Co-funded by
the European Union

Diskusijų klausimai

1 Klausimai

Kokie yra didžiausi asmeniniai iššūkiai praktikuojant atliekų mažinimą ir kaip asmenys gali juos įveikti?

Asmeniniu lygmeniu daugelis žmonių sunkiai mažina atliekų kiekį dėl tokių veiksnių kaip ribota prieiga prie tvarių produktų, didesnė ekologiškų alternatyvų kaina ir įsišakniję patogumo įpročiai (pvz., vienkartinio naudojimo plastiko naudojimas). Kultūriniai ir ekonominiai skirtumai taip pat vaidina svarbų vaidmenį, nes kai kurios visuomenės skatina sąmoningą atliekų tvarkymą, o kitos teikia pirmenybę greitam vartojimui. Ši diskusija padeda dalyviams nustatyti konkrečius iššūkius, su kuriais jie susiduria, ir ieškoti realių, praktinių sprendimų, pavyzdžiui, atlikti nedidelius vartojimo pokyčius, rasti vietines tvarumo iniciatyvas arba remti įmones, kurios teikia pirmenybę atliekų mažinimui.

2 klausimai

Kaip vyriausybės ir pramonės šakos gali prisiimti atsakomybę už atliekų mažinimą, užuot užkrovę našlą vartotojams?

Nors asmenys dažnai skatinami mažinti atliekų kiekį, vyriausybės ir pramonės šakos yra atsakingos už didžiąją dalį atliekų susidarymo dėl netvarios praktikos, tokios kaip per didelis pakavimas, planuojamas nusidėvėjimas ir žiedinės ekonomikos politikos trūkumas. Šioje diskusijoje nagrinėjami būdai, kaip perkelti atsakomybę įgyvendinant griežtesnius reglamentus, įmonių atliekų mažinimo strategijas ir skatinimo programas, kurios skatina įmones kurti tvarius produktus. Dalyviai gali aptarti, kaip visuomenės spaudimas, visuomenės aktyvizmas ir politikos pokyčiai gali paskatinti sisteminį atliekų mažinimą, neapsiribojant individualiais veiksmais.



Co-funded by
the European Union



Co-funded by
the European Union

EKO-kultūrinis | Įrankių rinkinys

Sekite naujienas!

Palaikykite ryšį ir gaukite daugiau išteklių bei atnaujinimų

Norėdami sužinoti apie būsimas iniciatyvas,

apsilankykite mūsų svetainėje <https://ecocultural.eu/>

